TOIMETUS JA TALITUS:
Jõhwis, Rakwere tän. 7-a
Telefon 48

Toimetaja kõnetunnid esmaspäewal, kolmapeäwal, nelja päewal ja laupäewal k 9—11

Kontor awatud kella 8—6.

Alutaguse Teataja

üksik number 5 senti.

TELLIMISE HIND:
1 kuu postiga . . . . 45 senti.
3 kuud „ . . . . 130 „
6 „ „ . . . . 250 „
1 aasta „ . . . . 5 kr.

Tellimisi wõtawad wastu kõik postkontorid.

Ilmub kaks korda nädalas: kolmapäeva ja laupäeva varahommikul.

Toimetaja kõnetunnid äripäevili kella 9-st — 2-ni päeval

Kuulutuse hinnad: 1 millim. 1 weerul kuulut. küljel 3 senti, lehe tekstis ja eesotsas 8 senti. Tööotsimise kuulutused poole hinnaga. Kuulutusi wõetakse wastu lehe ilmumise eelpäewal kuni kella 12.

№ 68 Jõhwis, laupäewal, 3. septembril 1932. a. IV aastakäik.

Rahwuslik Keskerakond läbikäigumaksu wastu.

Nagu kindlalt poolt kuuleme, oli kesknädalal, 31. augustil, Rahwusliku Keskerakonna Narwa komitee koosolek. Waadati läbi juhatuse poolt esitatud tegewuse ja rahaline aruanne ning tunnistati see otstarbekohaseks ja kinnitati.

Tähtsamaks päewakorra punktiks olnud riigikogu komisjonis arutusel olew läbikäigumaksu seaduse küsimus. Mitmelt poolt on selle kohta sõna wõetud õige elawalt. Leiti, et see seadus kawatsetud kujul on täiesti wastuwõtmatu. Eelarwe tasakaalustamiseks tuleks leida teisi teid. Otsus on tehtud ühel häälel. Sellest otsusest on saadetud riigikogu Keskerakonna rühma juhatusele protest-telegramm.

Üldse oli see koosolek asjalik ja üksmeelne.

—

ÜENÜ Sompa osak. peakoosolek.

Osakonna töö läheb normaalselt.

ÜENÜ Sompa osakond pidas oma järjekordset peakoosolekut kohalikus seltsimajas esmaspäewal, 29. aug. Koosolekut juhatas T. Larsperk ja protokollis Pärja Larsperk. Päewakoara tähtsamateks punktideks, mis eriti waielusi tekitasid, olid: 1) Esindajate määramine esinduskogu koosolekule, 2) Eelarwe ja tegewuskawa wastuwõtt Pika waieluste, ettepanekute ja sõnawõtmist määrati esinduskogu koosolekule minejateks: Joh. Lasberg, Ed. Lasberg ja Tiido Plitskin.

Eelarwe wõeti 397 kr. ulatuses. Osakond kawatseb neid summe kokku saada uuel tegewuse aastal korraldatawast loteriist, näitemüügist ja pidudest. Tegewuskawas püütakse taotleda majanduslisi, üldhariduslisi ja sportlisi eesmärke.

Üldhariduslised eesmärgid olekšid: lipuõnnistamine, ekskursioonid, lugemislaua awamine, raamatukogu töö jatkamine, kirjandus-, karskus-, deklaratsioon-, hõimu ja teiste õhtute korraldamine.

Neid eesmärke püüab sooritada osakonna juhatus alljärgnewate tegewusharude ja õpiringi kaudu.

1) Spordiharu (juhatajad — Joh. Kalju, Pärja Larsperk ja Woldemar Woosel), 2) Kirjandus-karskusharu juhataja — Hugo Kelmentsow,) 3) Näiteharu (juhatajaks — Tanel Larsperk), 4) Raamatukoguharu (juhatajaks — Meinhard Larsperk), 5) Hõimuharu (juhatajaks — Pärja Larsperk) ja 6) Laulu- ja muusikaharu (juhatajaks — Leo Lust).

Kuna selgesti on näha ette, et ka eelolewal tegewusaastal kõige jõulisemalt ja intensiiwsemalt teotseb just spordiharu, määrati tegewuskawas ette selle haru kindel töökawa.

1) Igasuguste spordi ja mänguwahendite soetamine. 2) Talispordi igakülgne harrastamine (suusad jäätallid jne). 3) Mitmekesiste wõistluste korraldamine, eriti kergejõustikus. 4) Tubased mängud ja spordiga tegelemine (ping-pong, koroona ja male).

Uude juhatusse waliti: Tanel Larsperk, Joh. Lust, Pärja Larsperk, Woldemar Woosel, Fr. Aaman, Adolf Aabel ja Hugo Kelmentsow. Rewideerimisse toimkonda: Joh. Lasberg, Rud. Rikken ja Aug. Laur.

Uusi raamatuid.

Filosoofilist kirjandust lauale.

Friedrich Nietzsche „Nõnda kõneles Zaratustra" Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus Tartus 1932. a. 375 lehekülge, hind 4 kr. 50 senti. Tõlkinud J. Palla, redigeerinud ja järelmärkusega warustanud J. Semper.

Inimese ideaal olgu üliinimene, õpetab Nietzsche. Eesti rahwale ja eriti noorsoole on see eriti wajalik, sest meil praegustel ülesehitamise aastatel tuleb ka praeguselgi generatsioonil selga rohkem sirgu ajada, — kui tahetakse olla rohkem kui wiimne maailma kodanik. Oleks hea, kui ka iga eestlane saaks tahtesangariks ja isandinimeseks.

Toome tutwustamiseks mõned wäljawõtted sellest klassilisest filosoofilisest teosest.

„Sest mu wennad: see, mis parim on, peab walitsema — ja see mis parim, tahab ka walitseda. Ja kui see õpetus kõlab teisiti — seal puudub parim."

„Julgus on nimelt parim taoriist — julgus mis tungib peale: sest igas pealetungis on wõidumuusikat."

„Tõesti paremaid näokatteid pole teil tarwis kandagi, mu kaasaegsed, kui teie oma nägu juba on! Kes wõiks teid nii ära tunda!"

Nietzsche õpetus sõjast ja rahust.

„Wõib ainult waikida ja waikselt istuda, kui käes on wibu ja nool: muidu tuleb lobisemist ja riidu. Teie rahu, olgu wõit."

Nendestki wäljawõtetest selgub, et Nietzsche omas suures wäärtuste ümberhinnangus nihutab rõhu tugewusele; kõik mis sellest tuleb on hea, kõik mis sünnib nõrkusest on halb.

Millest räägib Zaratustra ja Nietzsche üliinimesest peawad teadlikud olema kõik, kes kuigi palju tahawad olla haritud inimesed.

—

Muidujutt

nädalawahetusel.

(Wõib ka ajapuudusel lugemata jääda.)

— Tallinnas tuleb näitusmess.

— Jõhwis on ka oma näitus s. o. sõnnikunäitus Narwa maanteel, kogu tänaw on ohtralt hobuse sõnnikut täis.

— Ega turuplatsil ka sellest puudus pole.

— Kas ongi mõtet Rakwere tänawale uut tsement maanteed ehitada, Jõhwigi hakkab wälja paistma, ennem, ei paistnud porist nii silma.

— Sellepärast ei ole öösel walgust alewis.

— Siis on huntidel ja kodukarudel parem õhtuti patseerida.

— Ära hakka rääkima hundi lugusid, need on juba moest läinud.

— Mis siis nüüd moes on?

— Naised ja gümnaasium.

— Miks Warik ei saanud direktori k. t. wõi direktoriks, tal ju teeneid sel alal enam.

— Öeldud kusagilt nii, et sellast meest, kes ütlewat: eestlane ma olen ja eestlaseks ma jään, aga sakslaste poole hoian — ei sobiwat nii suurele kohale.

— Mis sa arwad, et sakslaste aeg möödas on, näed Hitleri mehed ähwardawad kogu Baltikumi ja alewi lähedaseim paruni proua Elisabet laseb oma teenijaid maani kummardada ja kaugelt käsib müts maha wõtta..

Ikka Wunts.

— —

Rahwas ise paneb piiri punasele ässitustööle.

Kommunistliku liikumise pankrott Eestis.

Piiritagused lõhkujad ei usalda enam iseendidki!

Leningradi enamlased „paljastawad" oma kaaslasi Narwa kehwikute ridades.

Ühel wiimasel riigikogu koosolekul teatas „kehwikute ja tööliste" nime all riigikokku pääsnud kehwikute rühm, mille peastaap asub teatawasti Tallinnas Waksali puiesteel, et sellest rühmast on wälja heidetud Tartumaa walimisringkonnast riigikokku pääsnud rkl. Roman Laes. See otsus oli ilmselt tehtud wiimasel ajal Nõukogude Wenes asuwate eesti kommunistide „paljastuste" tulemusena, millisels Laesi osa Eesti omariikluse-wastases ässitustöös tembeldati „paendlikuks" ja „äraandlikuks". Ühtlasi nõudis kehwikute rühm ka Laesi lahkumist riigikogust, millele see aga reageeris teadaandega, et jääb riigikokku istuma erapooletuna nagu omal ajal Hist, Kirikal, Schmidt ja teisedki „paendlased".

Ühenduses laestaadiga piiritagused enamlased püüawad wiimases hädas ette wõtta oma stinsete, seniste kästilaste hulgas põhjalikku „puhastustööd," et siiski ehk weel kuidagi päästa oma põrandaaluste ja ka legaalsete, maskeeritud organisatsioonide wiimaseid riismeid lõpulikust kokkuwarisemisest, sest ka senised käremeelsemadki töölisringkonnad on muutunud järjekindlasti tagasihoidlikumaks, ega hakka enam nii kergesti

punase ässitustöö, lööksõnade ja lööksummade õnge.

Sellega paneb rahwas ise piiri traataiataguste enamlaste urgitsusele ja klasswaenu külwamisele, lämmatades juba idanemisel sellased katsed.

Kuna senini käremeelsemalt häälestatud ringkondade kainenemisega aga on kommunistid kaotanud oma tegewuse tugipunktid, siis on sealpool piiri satutud nüüd

täieliku kaosesse

ja peataolekusse. Sellejuures püütakse otsida meeleheitlikult põhjusi ja süüdlasi „punase külwi ebaõnnestumises." Wiimases hädas on asutud oma seniste kaaslaste ja mõttewendade tuulutamisel, süüdistades neid „paendluses" ja reetlikkuses. Läbi traataia imbuwas enamlises kihutuskirjanduses on nüüd pea-tähelepanu pühendatud just „paendlikkuse" ja reetlikkuse wastasele wõitlusele. Seda tehakse aga kohati sellase lapsikusega, et tundub nagu enamlased harrastaksid

hilinenud aprilli-nalju

oma mõttewendade nahal. Siiski aga ilmeneb neistki „naljadest", et põrandaaluste read on täiesti segamini paisatud ja seistakse kõigi urgitsustööde waremeil.

Nii kirjutawad kommunistide juhid ühes om brošhüüris „Wõitlusele prowokatsiooniga" (Juunil 1932. a.):

„Eestimaa kommunistlikus parteis on wiimastel aastatel, parempoolse kallaku tõttu, maad wõtnud prowokatsiooni hädaohu allahindamine. Meie põrandaalused tegelased, selle asemel, et tugeneda töörahwa masstidele wabrikutes ja tehastes, töörahwa masstlistele organisatsioonidele linnas ja maal, tugenewad kahtlastele haritlastele".

Edasi seletatakse, et „prowokaatorite pesa" olewat olnud Eesti tööliste partei ja ka praegune „kehwikute" erakond. Neist ringkondadest tembeldatakse rida nimesid prowokaatoreiks. Selleks on tituleeritud: Kaawer, Grimpel, Hist, Käär, „Wõitluse Aja" toimetajad Jurjew, Karin Kaawer, Prooses, Laine, Aksel, Meister, Tannebaum, Kauer, Paul Pohla, Ira Rshewskaja, Seawere, Johan Lepp, Pumbod, Kirikal, Schmidt, Laes, Muuli, Terepson ja rida teisi, kes senini on olnud tuntud just oma äärmisse pahempoolsuse kaldumise poolest.

Samas põrandaaluses broshüüris on peale selle weel suure räuskamise saatel äratoodud üle Eesti

rohkem kui kolmsada nime,

keda liigitatakse „paendlaste", trotskistide ja prowokaatorite kilda.

Nende hulgas leidub rida nimesid ka Narwast. Teiste seas keegi Julie Mesilane ja salapärane „Mats Eedi" Kreenholmist, metsakauplеja poeg G. Laupmann jne. Kõik need lubatakse lüüa piiritaguste juhtnööride kohaselt „häbiposti" — kahjulikkude „töörahwa waenlastena." Muus osas see broshüürike

kubiseb tawalisest enamlaste kasimata suu sõimust.

Teises, wärskemas põrandaaluses „Eestimaa Kommunistliku Partei keskkomitee teadaandes kõikidele partei liigetele" (juuli, 1932. wäljaanne nr. 375), mis trükitud õhukesele maispaberile, teatawad enamlased hädiselt oma õõnestustöö laostumisest Narwas:

„üheks kanaliks, mille kaudu prowokatsioon ja prowokaatorid tungiwad parteisse ja tööliste organisatsioonesse, on armupalumine ja armupalujad (kondiloopijad" ja „šikkasaajad")".

See „armupalumine" sündiwat kõik kodanlusele „täielise allawandumise ja klassihuwidest lahtiütlemise" teel, mis nähtawasti Anwelt ja Ko-le kõige rohkem peawalu walmistabki.

Edasi asutakse niisuguseid „paendlasi" sõeluma.

„Narwas tegutsewad juba pikemat aega armupaljud-prowokaatorid August Ausip („Рабочая Правда" toimetajaid! Toim.) ja Lowiise Säkk, kes endid EKP (Eesti kom. partei) esitajateks nimetawad, töölistele ettepanekuid teewad parteisse astuda, et neid siis ära anda j.n.e."(!!!)

Lendlehe lõpus minnakse üle nende „paendlaste" ja „armupalujate" ähwardamisele:

„Kõik meie partei liikmeteks olnud poliitwangid, kes armupalumise teel wangimajast wabanenud, on kesktomitee otsusel parteist wälja heidetud. Iga armupaluja langeb edaspidi mehaaniliselt parteist wälja, kui partei ja töölisklass huwide äraandja... Iga partei liikme kohta, kes selleşt otsusest kõrwale kaldub, wõtab kesktomitee kõige karmimad abinõud tarwitusele".

Suur tulekahi Ediïel.

Reedel, kella 2 paiku häwis tules Jõhwi wallas Ediïel, Kotinukas talupidaja August Weberi wiljakuün ja Woldemar Härma wiljapeksugarnituur. Tuli sai alguse lokomotiiwi korstnast. Hoone seesolew wili ja wiljapeksumasin oli tule wastu kindlustamata. Kahjusumma tõuseb 1500 kroonile.

Tuli lewis kohutawa kiirusega. Enne, kui Ediïse tuletõrjeühing kohale jõudis, oli hoone täielikult leekides. Tuletõrjelt nõudis suurt jõupingutust teiste hoonete päästmine, sest isegi 500 meetri kauguselt asuw Rosina elumaja ähwardas sädemeteşt põlema süttida.

Ühes kuuriga jäi tulle 100 puuda pekşetud otri, 60 puuda rukist ja kõik õled. Härma hindab garnituuri 400 kr.

—

ÜENÜ teated.

Wälismaalaste ekskursioon Wirumaal.

Esmaspäewal tulewad Wirumaale ekskursioonile Tallinnas ÜENÜ külas wiibijad Inglise, Saksa ja Taani noorsoo esitajad ja Tallinna noorsoolased.

Neid ekskursioone saadawad Wirumaa keskkorralduse juhatuse liikmed.

ÜENÜ Jõhwi osakond korraldab rahalise loterii.

ÜENÜ Wirumaa keskkorralduse pidu on laupäewal, 10. septembril Jõhwi alewi algkooli saalis. Mängitakse „Mu meelen kuldne kodukotus..."

„Eesti Noorus" 8 ilmub suurendatud kujul kehakaswatuse erinumbrina.

Aleksander Kärner

In memoriam

Nooruse õitswais aastais, rind täis töötahet ja edasipüüdu, nii palju ilusaid tulewiku kawatsusi südames lahkusid Sa meilt, warisesid manala rahuriiki, läksid puhkama igaweşt und...

Kui marutuul sügisel koltunud lehed puudelt puistab ehk luitunud lille tema warrelt murrab, see on arusaadaw, see on looduse loomulik käik... Kui aga kewadisel õitseajal torm lilleşid laastab ja puid purustab, see on looduse eksisamm — kõrwalhüpe...

Kui aastad on puistanud juustesse hõbedat, selg eluraskuste all küüru wajunud, rahu ja puhkust siis igatseb wäsinud teekäija hing. . Kui õilsamais eluaastais inimlast tema tegewuse juurest wägiwaldselt ära kiskuda, see on suur ülekohus...

Noorele on määratud elada — õitseda, wanale küduneda, kaduda, warjudeliiki waoda... Omas teenistuses äärmiselt kohusetruu, alati rahulik ja tasakaalukas, sõbralik ja heatahtlik nii oma kaasteenijate kui ka kõigi teiste wastu, kellega Sul kas ametialal ehk eraelus tuli kokkupuutuda, wõitsid Sa endale palju sõpru ja sügawat lugupidamist.

Walusat leina töi Su lahkumine Sind armastawate omaste südametele, kurbust kaasteenijate perele...

Sinu wäsimata tööind ja sõbralikkus jätab püsiwa mälestuse ja tühja, asendamata koha Kohtla-Järwe tööwaimude keskele...

Sa lahkusid .. Sinu mälestus aga ei kustu ialgi nende südameşt, kellele olid Sa armas.

Puhka rahus, Sa hää sõber ja wäsimata töömees, igaweşt nüüd armastud kodumaa mullas...

Kohtla-Järwel, 29.VIII.32. M. S-bach.

Kui naine ihkab lühikesi juukseid

Pr. U. Sompast eelistas wäga endale lühikesi juukseid. Et aga teinepool sellele wastu wäitis, siis jäi kawatsus senini ainult paljaks soowiks. Nüüd jõudis aga prouake hea mõttele. Ta tõi liitri wiina ja et teinepool on wäga kibedaarmastaja, siis sai ka peagi „paraja" auru. Nüüd seletab aga proua pead kammides, kui waewaline olewat see toiming pika juustega. Et teinepool heas tujus, siis haaras ta käärid pikema järelmõtlemiseta ja silmapilkselt oli ta soow täidetud. Wiinaauru lahkumisel märkas mees küll, kuid hilja enda wastumeelset tegu.

Ei ole tulumaksu komisjonis.

A. Danilewski palub öiendada, et ta ei ole mitte tulumaksu komisjonis, waid Jõhwi kaupmeeste seltsi esitajana ärimaksu komisjonis asjatundjana, nagu lõpuosa kirjutises on öeldud. Muu osa kirjutist on täiesti õige.

Samagonniwabrik Püssis.

Käesolewal nädalal paljastas kriminaalpolitsei Püssi wallas Soonurme külas Joh. Jalasto ja Luise Kaljoti ühise samagonni wabriku, mis asus köögis. Wabaabielus eluleja paar elatas ennast peamiselt samagonni walmistamisest ja müügist. Pudelist wõeti 2 krooni.

Gerhart Hauptmann,

Kuulus Saksa kirjanik, kellele nüüd Goethe pidustustel Frankfurdis määrati Goethe auhind käesolewa aasta kohta.

Hajameelne N.-Jõesuu.

Narwa leiubüroosse toodi Narwa-Jõesuust: meesterahwa wiltkübar, kaks trikood, kummist supelusmüts, rahakott metallrahaga, spordiselts „Kalewi" rinnamärk. Kõik need asjad on leitud mererannalt.

Samal ajal toodi leiubüroosse ka Sillamäelt mererannalt leitud metallraha.

Rahwaülikooli osa eesti õppeasutiste süsteemis.

Koostamisel seaduseelnõu wastawale koolitüübile.

Kirjutanud Joh. Kiiwet, haridusnõunik.

Juhtub sageli, et andes pilti õppeasutiste süsteemist Eestis, jääb nimetamata rahwaülikool. See ei ole juhus. Rahwaülikoolis ei ole tõepoolest aset waheliilina ühtluskooli pidewas reas. Ei saa ka näidata õppeasutist, millele rahwaülikool ainuõiguslikult, wahetumalt järgneks. Wõib sellepärast näida, nagu ei oleks see õppeasutise liik eesti oludes sobiw, millist wäidet mõnel puhul ka kiputakse tooma.

Ülaltähendatud asjaolu — mittemahtuwus õppeasutiste pidewasse järjekorda — on aga

rahwaülikooli tõeliseks wäärtuseks.

Kuna kõik õppeasutised, wäljaarwatud põhikool — algkool, nõuawad temasse astujalt teatud kooli kursuse lõpetamist, ei sea rahwaülikool selles suhtes ülesse nõudeid. Wõiks sellepärast tõusta arwamus, et rahwaülikool on madala õppekursusega, kuna ta ei nõua eelharidust astujalt sellesse õppeasutisse. See arwamus ei pea aga paika, kui märkida, et rahwaülikool on wastawaks ja soowitawaks õppeasutiseks ettewalmistuses elule ja tegewusele ühiskonnas nii alg- kui täienduse-, kesk- ja kutsekooli ning isegi kõrgema õppeasutise lõpetajale — igaüks leiab seal huwi ja wõimetekohast tegewust ja arenemis- ning õppimiswõimalusi.

Wiimane asjaolu tõstab rahwaülikooli kõrgele erieisukohale teiste õppeasutiste seas

ja see õppeasutis kannab sellepärast ülikooli nime, olles kohandatud rahwale, s. o. igale kodanikule, waatamata koolilise ettewalmistuse astmele.

Linna-rahwaülikoole on meil pea igas linnas. Igal nendest wõib olla erisugune õppekursus ja töökorraldus, samuti ei kordu ühes ja samas linnarahwaülikoolis igal aastal sama õppekursus.

Maa-rahwaülikoolid asuwad Kundas Wirumaal ja Harjumaal — seni Kehras, 1932. a. sügisest peale Rawilas. Nendes rahwaülikoolides muutused õpetamiskawades kooliaastate järgi ei ole harilikult suured, kuigi wõimalus selleks olemas. Küll aga wõib iga maa-rahwaülikool omada erisuguse ilme töötamiskawadelt. Maa-rahwaülikooli oluliseks osaks on õppijate ühiselu, mis Kunda rahwaülikoolis omanud täiesti kindla kuju. Harjumaa rahwaülikoolis oli see senini puudulikult teostatud wähese osawõtjate arwu tõttu 1932. a. sügisest Rawilas asudes korraldatakse aga tarwilikult suure arwu osawõtjatehulga kohaselt.

On käimas eeltööd rahwaülikoolide seaduse eelnõu koostamiseks,

milline seadas selle kooli tüübi kindlustamisele aitab kaasa. Üldiselt tuleb meie rahwal hinnata ja igal wõimalusel kasutada seni awatud rahwaülikoolide olemasolu.

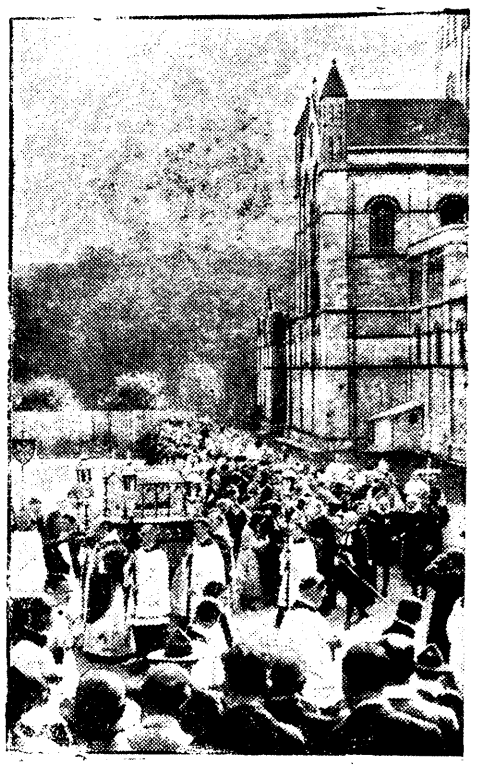
Joh. Kiiwet.

Kes õpiwad Wirumaa Rahwaülikoolis.

Rahwaülikool on seni ellu saatnud 7 lendu, kokku 101 mees- ja 195 naisõpilast. Kaugelt suurem hulk õpilasist, ligi 90%, on talupidajate lapsi, 7% käsi- ja wabrikutööliste lapsi, kuna 3% muudest elukutsetest. Maakohtade järele on Rahwaülikoolis õppinud: Wirumaalt 56%, Harjumaalt 10%, Läänemaalt 7,2%, Saare- ja Pärnumaalt kummaltki 5%. Ülejäänud ligi 17% jagunewad teiste maade wahel. Wanuse poolest rühmituwad õpilased järgmiselt: 18—25 a. — 60%, 16—17 a. — 30%, üle 25 a. 6%, alla 16 a. 4%. Hariduse poolest kuulub 43% 6-kl. algkooli lõpetanute hulka, 43% on 4—5 kl. algk., 12% — 3 kl. algk. ja 2% keskkooli haridusega. Hariduse poolest paistab walitseva õpilaste hulgas õige suur mitmekesisus, kuid tegelikult ei ole see õppetöös suureks raskuseks osutunud, sest enne kõike otsiwad õpilased rahwaülikoolist e l u l i s i t e a d m i s i j a o s k u s i ning kaasabi maailmawaate kujundamisel, samuti ka näpunäiteid seltskondlikuks tööks, kuid selles asjas on niihästi algkooli õpilane kui ka keskkooli lõpetanu peaaegu ühesuguselt astmel. Teiseks jagunewad r./ü. õpilased neis aineis, mis nõuawad teatawat eelharidust (matemaatika, eesti keel j. t.), rühmadesse.

—

Buckfusti aabtkonna sissesõidu nistamine

Inglismaal, millest wõttis osa üle wiiekümne kirikupea ja koguduse esindaja. Awamist jälgis üle 15000 inimese. Meie pildil awamistalitus abtkonna peakiriku ees.

Meie kaitsewägi on kultuurne.

Pilk Narwa sõdurkonna sisemisse ellu.

Neil päewil määrati Narwa linna uueks komandandiks wabadussõjaaegne ohwitser kapten Martin Kukemelk, kes ühtlasi on ka Narwa sõdurite kodu juhiks. Läinud teisipäewal tutwus meie lehe kaastööline Narwa sõdurite kodu ruumidega ja tegewusega.

Narwa sõdurite kodu asub Rahu ja Rüütli tänawate nurgal suure kiwimaja teisel korral. Ruumid koosnewad 8 suurest toast, mis eeskujulikult sisse seatud. Erilist tähelepanu äratas suur saal. Saali seintel asuwad suured õlimaalid: rahulepingu allakirjutamine Tartus, Paju ja Tapa lahingud, kindral Laidoneri pilt, Narwa waated ja mõned teised pildid. Saalis on ka kaks head klawerit, mida sõdurid wõiwad wabal ajal kasutada. Saali kõrwal toas asub kaks piljardit, maled, kabed, koroonalauad, fortuuna jne. Raamatukogu ruumis oli leida üle 2000 eksemplari raamatuid, kõik ajalehed, ajakirju ja kuukirju. Samas asub ka lugemislaud. Einelauas on saadawal odawad ja maitsekad toidud. Huwitaw oli, et sõdurite ööbimistuba on mugawamalt sisse seatud, kui mõnes keskmise klassi wõõrastemajas. Igalt poolt paistab silma piinlik puhtus. Sõdurite kodu sissesead e wäärtust tuleb hinnata 5000 krooni peale. Kõige selle tagajärjel peab ütlema, et Narwa sõdurite eest on küll wäga isalikult hoolitsetud.

Kõige muu kõrwal on suurt rõhku pandud sõdurite hariduse tõstmise peale. Kui sõdurite hulgas leidub weel mõni ükskik, kes ei oska hästi lugeda ja kirjutada, siis korraldatakse wabadel tundidel kursused. Hariduse jatkamiseks on sõduritele korraldatud mitmesuguseid loenguid. Septembrikuu keskpaigu awatakse talwehooaeg ja siis algawad kohe loengud mitmesuguste praktiliste küsimuste üle. Lektoriteks kutsutakse tuntud seltskonnategelasi ja ka teadusmehi.

Sellane hoolitsemine sõdurite eest on annud posttiwseid tulemusi. Sõdurid täidawad suure armastusega oma kohuseid ja sõdurkonnas walitseb üksmeel. Samuti on ka wahekord ohwitserkonna ja sõdurkonna wahel wäga hea.

—

Kreediit Pank wallandab ametnikke.

„Puhastustuli" puudutab ka direktoreid.

Alles hiljuti olid suured muudatused suurimas eesti erapangas — Kreediit Pangas — millel 14 osakonda kogu riigis. Ametist lahkusid senine esimees G. Westel ja kauaaegsed direktorid J. Kargaja ning E. Aule. Nende asemele tulid uueks juhtideks esimees hr. Kurwits ja dir. Siirak, kuna wanadest jäi ainult dir. Matto.

Nüüd on uus juhatus asunud panga elus läbi wiima laialdasi muudatusi. Kokkuhoiu ja töö edukuse huwides on peapangas ja osakondades ette wõetud hulk ümberpaigutusi ning wallandamisi.

Läinud nädala lõpul öeldi peapangas, kus on 80 ametniku ümber, kohad üles 12 ametnikule ja 3 wiidi üle osakondadesse. Hulk wallandamisi on tehtud ka osakondades. Kõik need wabanewad alates 1. sept. s. a. Kuuldawasti olla aga weel oodata mõningaid wallandamisi.

Peale selle on ametnikelt ära wõetud kõik palgalisad ja pühadetasud. Nõukogu soowil asutawat ka põhipalkade kärpimisele. Uuel juhatusel on kindel kawatsus meie suurima erapanga tegewus rajada püsiwamale alusele ning tõsta meie kõige laiaulatuslikumaks ja kindlamaks erapangaks.

Rahwahääletuse lõpptulemused.

Riigikogu juhatuse koosolekul tulid põhiseaduse rahwahääletuse lõpulikud tagajärjed kinnitamisele. Riigikogu juhatus waatas ringkonnakomiteede poolt saadetud hääletuse andmed weel kord läbi ja kinnitas nad järgmisel kujul:

Hääleõiguslikke kodanikke oli 765.111. Neist käis hääletamas 692.364 kodanikku. Makswaks tunnistati 679.194 häält. Neist anti põhiseaduse muutmise poolt 333.979 häält ja wastu 345.215 häält. Rikutud hääli oli 6520 ja tühji ümbrikke (ilma sedelita) oli ära antud 6650. Seega lükati põhiseaduse muutmise eelnõu 11.236 häälega tagasi.

Rahwahääletuse lõpptagajärjed kuulutab riigikogu juhatus neil päewil „Riigi Teatajas" ametlikult wälja.

Narwa-Jõesuus weel 60 wälismaalast.

Kuigi suwitushooaeg juba mööbunud, siiski on Narwa-Jõesuus weel wälismaalasi. Reedel oli neid kohal 60 ümber. Kuuldawasti üksikud wälismaalased jääwad Narwa-Jõesuhu weel 2—3 nädalaks.

Metsaülematele uued kohused.

Põllutööministeeriumil kawatsus neid ka ringkonnawalitsejateks määrata

Põllutööministeeriumis on praegu käimas ringkonnawalitsejate kohtade likwideerimine ja nende ülesannete edastandmine metsaülematele. Mitmel pool Lõuna-Eestis metsaülemad täidawadki juba ringkonnawalitsejate kohuseid. Praegu on weel alles 24 ringkonnawalitseja kohta ja teist samapalju asjaajajaid. Lähemal ajal mõeldakse koondada 10—12 ringkonnawalitseja kohta ja peale selle sama palju asjaajajaid. See annaks riigile miljoneid kokkuhoidu.

Põllutööministeerium toimetas nüüd kohapeal järelwaatust selgusele jõudmiseks, kuiwõrd hästi metsaülemad suudawad täita ringkonnawalitsejate ülesandeid.

Selgus, et metsaülemad suudaksid neid kohustusi oma peale wõtta ja korralikult täita. Mõned ettetulnud takistused nue süsteemi alal on tingitud kõrwalistest asjaoludest. Näib isegi, et metsaülemate käes läheb ringkonnawalitsejate töö kiiremalt, kuna töö on jaotatud mitme metsaülema wahel.

Muudatusi rongide liikumises.

Suwitushooaja möödudes, alates 3. septembrist, jääwad raudteewalitsuse korraldusel käigust ära:

T a l l i n n a — N a r w a wahel suwitus-kiirrong nr. 9, misfugune wäljus Tallinnast igal laupäewal kell 13.40 ning jõudis Narwa kell 17.22.

N a r w a — T a l l i n n a wahel suwitus-kiirrong nr. 10, misfugune wäljus Narwast igal pühapäewal kell 19.30 ning jõudis Tallinna kell 24.00.

T a l l i n n a — H a a p s a l u wahel suwitus-kiirrong nr. 17, misfugune wäljus Tallinnast igal laupäewal kell 13.35 ning jõudis Haapsalu kell 15.50

H a a p s a l u — T a l l i n n a wahel suwitus-kiirrong nr. 18, misfugune wäljus Haapsalust igal pühapäewal kell 22.00 ning jõudis Tallinna kell 0.28.

P ä ä s k ü l a — P a l d i s k i wahel rong nr. 137, misfugune wäljus Pääskülast igal pühapäewal kell 20.52 ning jõudis Paldiski kell 21 53.

P a l d i s k i — T a l l i n n rong nr. 138, misfugune wäljus Paldiskist igal pühapäewal kell 22.15 ning jõudis Tallinna kell 23.35.

Lugege „Alutaguse Teatajat"

Kiriklikke teateid.

Aleksandri kirik.

Pühap., 4. sept. kell 10 homm. jumalateenistus armulauaga. Kell 2 p. l. pühapäewakool koguduse majas. Samas kell 5 p. l piiblitund.

Katoliku kirik.

Pühapäewal, 4. sept misa-ohwer ja jutlus poola ning eesti keeles kell 11 homm. Õhtujumalateenistus kell 6 õhtul.

Baptisti kirikus

Madise tän. 25 Laupäewa õhtu 3. sept. kell 6 palwetund Psalm 9. 5—28. Pühap. 4. sept. kell 10 homm. Jumalateenistus, laulab laulukoor.

Peale lõunat kell 5 muusika õhtu segakoori ja keelpillide koori poolt. Kõned ja deklamatsioonid. Laululehed wabatahtliku hinnaga.

Koguduse eestseisus.

— —

A. Tõnurist

Wana bastion jutustab

Narwa linna awalik aed — Pimeaed asub endise Rootsi bastioni ehk kantsi „Wictoria" turjal. Oma nimetuse „Pimeaed" ei ole ta mitte sellest saanud, et aias suured puud aeda hämaraks teewad, nõnda kui paljudki ekskursioonidel arwawad, waid endisest linna wärawast, mis — Pimewärawa nime kandis. Pimewäraw asus sel kohal umbes, kust nüüd sisekäik alumisse Pimeaeda ja teine tee alla jõepoole, sadamasse wiib. Wärawa kõrwal olid pimedad kongid ja wärawaalune ka pime, millest siis nimetus „pime" saanudki. Pimewärawat kutsuti wanemal ajal ka lihunikkude wärawaks „Fleischer Pforte", sellepärast, et selle wärawa taga, s. o. teel mis linnawärawast wälja wiis (praegune sadamatee) wene lihunikud Narwas „posaadist", see on praegusest Jaanilinnaalewist, sel teel lihaga kauplesid. Muidugi oli ka linnas omad lihunik-meistreid (Zunft) ja wenelastel ei olnud õigust linna piirides kaubelda. Wist müüsid wärawatagused lihunikud linna bürjerite prouadele liha odawamini ja sellepärast ei põlatud ka wene lihunikke wärawa taga. („Pozadiki" ehk eestikõlaliselt „posatski" tähendas omal ajal Jaanilinna posadi-alewi elanikku; hilisemal ajal said aga hulgused ja põhjaläinud inimesed — pätid—omale selle nimetuse.)

Pimeaed koosneb alumisest ja ülemisest aiast. Alumine ehk wana Pimeaed asutati juba siis, kui linn alles kindlus oli (1864 aastani). Aed aga asutati 1853. a. ja kutsuti tol ajal „Komendandi aiaks" Nii oli siis alumine aed tol korral linna piirist wäljas (Pimewärawa taga). Linna komandant asus heinaturu ääres selles majas, kus praegu Saharowi restoraan (wana maja, Anna 1668). Maja ees seisis wahiputka ja püssimees-sõdur. Pärast Pimewärawa mahalõhkumist sai endine komendandi aed rahwale kättesaadawaks s. o. praeguseks alumiseks Pimeaiaks. Praegu on ta aga tähtsuseta ja ainult läbikäidaw. Elu on tast taganenud ülemisse aeda, mis noorem wana aiast. Wanad inimesed mäletawad weel kui publik alumises aias müüriäärsel laiemal teel, mis ühest wärawast teise juure wiib (sissekäiguni ülemisse aeda) edasi tagasi jalutas ja terwe rida müüriäärseid pinke täis oli istujaid. (Nüüd on kujunenud bulwaripealne armsamaks jalutuspargiks). Mõne aasta eest koristati aga müüriäärsed pingid kui asjata aru st ja ajast läinud kraam hoopis ära ja müür tehti pinkide kohal tasaseks ülemise müüriga. Mis aga tollest õndsast ajast weel mälestusena püsinud, see on poolümargune pinkide rida laiast teest allapoole. See oli wana o r k e s t r i koht. Seal anti ka kontserte rahwale. Pärastpoole korraldati r a h w a p i d u s i d Paemurru metsas. Waimulikkude kontsertide andmiseks e e s t l a s t e l kohta ei olnud.

Näiteks tahtis waremal ajal kord Hans Ots oma linawabriku lauljatega s a k s a kirikus eestikeelset kontserti anda -- eestlastel siis weel omi kirikuid (Peetri ja Aleksandri) ei olnud, kuid ei saanud selleks luba, nagu kellegi R. kirjast näha. R. kirjutab koorijuhile (Otsale): „Tulin härra Tannenbergi (Saksa kiriku ja eesti koguduse õpetaja ühtlasi) juurest, kus sai mitmed asjad räägitud; tema ütles, et juba kord öeldud, et saksa kirikus eesti lauljad kontserti laulma mitte enam luba ei saa, ja ka nüüd hoopis ära ütles, ja ka eestulewail päewil mitte see wõimalik ei saa olema" j.n.e.

Ülemine Pimeaed asub õieti muistsel „Wictoria" kantsil. Ta oli esiotsa wäike, ainult see jagu, mis jõepool. „Lusthoone" bastioni nurgal oli ka olemas. (Lusthoone asemel lehwis kindluse päewil kõrge warda otsas lipp). Pärast wõeti aga aia alla lisaks endisele ülemine wallipealne ja selle tagune, nõnda siis terwe bastion. Ehitati kõlakoda, kus ta praegugi, talwel asus aga linna linnwäli kõlakoja ees. Et aga wesi kewadel bastioni müüre lõhkus, kaotati ta sealtkohalt ja wiidi Peetri kiriku juurde endisesse wallikraawi. Jõepoolne bastioni müür seisab aga tänapäewani parandamata—wist oodetakse kuni osa ülemist Pimeaeda alla lendab. „Lusthoone" läheduses seisab r a u d r i s t (taotud lihtne sepatöö) kiwist alusel. See on mälestusmärk õnnetumast tormijookst päewast 9. aug. 1704, kui Narwa wenelaste kätte langes. Ristil on pealkiri (wenekeeles) „Wahwate wene sõdurite haud" j. n. e.

Mina usun, et s e a l kohal mingisugust wahwate wene sõdurite hauda ei ole, olgugi et risti pealkiri seda mainib. Asub ju „haud" liiga müüri äärel ja teiseks nägin ma samast raudristi sama pealkirjaga poisikese põlwes hoopis teisel kohal (ülemisel wallil, trepi kohal; treppi muidugi sel ajal ei olnud).

80. aastatel toodi rist praegusesse kohta ja tehti temale nägusam kiwine alus, mis praegu juba kõdunemas. Wene ajal 9. augustil käidi ristikäiguga risti juures palwetamas, niisamuti ka Peetri lossis, kuhu inimesi siis ka sisse lasti.

On ju ajaloost teada, et pärast tormijooksu linn surnukehadest puhastati ja need w a l l i d e l t a l l a j õ k k e. matmiseks loobiti ja ei ole kusagil öeldud, et w e n e l a s t e surnukehi erilisse paika oleks paigutatud. Minu isiklik oletus on, et Narwajõe näkid wenelasi ja rootslasi ühiselt kaisutasid, sest surnukehi oli nii palju (Rootsi poolt langes sõdureid üle 292, siis weel linnakodanikud — naised lapsed, keda riisuti ja tapeti, nii et kõik kohad tapetuid täis oli. Wenelasi wõis aga arwatawasti rohkem olla, olgugi, et wenelased oma surnute arwu õige wähesena näitawad: surmasaanud 359, haawatuid 1340 inimest.

(Järgneb).

Narva sillatalade

Sensatsiooniline jalgpalli-matsch

pühapäeval Kungla-peol!

Kuld ahwatles julmale teole.

Üksikasju metsikust tapmisest Jõetaguse metsas.

Popsnik leeri- ja kooliwenna roimariks.

Kesknädalal toimetati Narwa wangimajja karjase tapja Mäetaguse walla Jõetaguse küla popsikoha-pidaja 58-a Jüri Jänes. Ettekawatsetud mõrtsukatöö eest ootab popsnikku eluaegne sunnitöö. Roimar seletas ülekuulamisel weretöö põhjustest ja selle teostamisest järgmist:

J. Jänes peab popsikohta enda naisega juba aastaid. Tänawu kewawadel ta hakkas ehitama uut elumaja, kuna wana oli niiwõrd armetus seisukorras, et ähwardas langeda kaela. Maja ehitamiseks wajaliku materjali ostmiseks ja ehituskulude katteks ta tegi laenu, kuid laen lõppes, enne kui hoone sai lõplikult walmis.

Raha hankimiseks

popsnik otsustas panna toime mõrtsukatöö. Ohwriks walis lapsepõlwe sõbra, kooli- ja leeriwenna Rudolf Pärna, kes karjasena teenis talupidaja Kikhõseri juures. P. oli wanapoiss ja ta oli kogunud pika eluea kestes tublisti raha, mida waraste kartusel kandis ööd kui päewad endaga kaasas, peidetult westi sisemisse rinnataskusse.

Kuritöö kawatsusest pops naisele ettewaatuse pärast ei teatanud, kuna kartis, et naine wõib saada reetjaks.

30. aug. hmmikul kella 4 paiku tõusis üles, läks rehe alla, kus ihus terawaks suure pussi. Läks siis Kikhõseri talu metsa ja jäi ootama leeriwenda. Kella 6 paigu jõudis Pärn loomadega metsa. Nähes popsnikku, kutsus karjane leeriwenna „jalgu puhkama ja piipu popsutama". Taadid

istusid kõrwuti mättale

ja esimesena toppis enda piidu tubakat täis Jänes. Ulatanud koti karjasele, pillas see tubakakoti maha, mille üleswõtmiseks ta kummardas, kirudes seejuures wanainimese saamatust. Seda kasutas popsnik ja

löi pussiga karjasele selga,

wälkkiirelt pööras ümber ja haaras pussi terast kinni. J. tõmbas kaitsetu mehe käest pussi ja löi sellega karjasele 9 haawa selga, rinda ja pähe. Karjane wajus murule surnult. Rebinud ühes taskuga rahakotti, põgenes roimar sündmuse kohalt. Kodus seletas naisele, et käinud metsas otsimas sõstralehti kurkide soolamiseks.

Werised riided, saapad ja pussi pesi pops hoolega puhtaks ja peitis ära, kuna särgi wiskas minema. Röövitud saak — 105 wene kuldrubla ja 470 krooni Eesti paberraha — ta peitis uue elumaja põranda alla takkude sisse, kust see ka saadi kätte.

Mõrtsukatöö paljastajaks sai piip, mille popsnik oma ohwriga wõideldes oli pillanud maha weretöö kohal ja sinna unustanud. Hiljem leidis küll selle kadunud olewat, kuid ta ei pööranud seesugusele „tühisele asjale" wähematki tähelepanu.

Mõrtsukatöö pani tihama

kogu walla elanikud.

Kahtlustat mitut isikut, kellel teati olewat julgust panna toime metsikut weretööd. Tegelik süüdlane oli aga tuntud ausa ja korraliku inimesena, kes pole kordagi kohtu poolt karistatud, ja temast ei teadnud keegi arwata sellast tegu.

Popsnik Jänes on tööst wimma wajunud räsaka kehaga ja lihtsameelne maainimene, kellest ei wõinud arwata, et see mees wõis saada hakkama lapsepõlwe sõbra tapmisega röövimise eesmärgil.

Wabadussõjalased saatsid oma juhi.

K. Podrjätsik sõitis uuele teenistuskohale.

31. augustil õhtuse rongiga lahkus Narwast kohaliku wabadussõjalaste liidu esimees K. Podrjatshik, et asuda oma uuele teenistuskohale Wiljandi kriminaalpolitseisse.

Narwa wabadussõjalased saatsid oma juhti rongikäigus tõrwikutega ja diwiisi orkestri saatel jaama. Kell 9 õhtul kogusid wabadussõjalased rongikäiguks Rahwawäljale, kust sammuti Westerwalli tänawale P. korteri juure. Siin asus Podrjatsik ühes abikaasaga rongikäigu etteotsa. Nii liiguti edasi orkestri helide saatel liidu ruumide ette Posti tänawale, kus liidu abiesimees A. Sampka andis lahkujale wabadussõjalaste poolt mälestuseks hõbemärkmiku ja kepi. A. Sampka rõhutas kingituste üleandmisel: „Kepi annetame sinule teadmiseks, et toetad 1000-le wabadussõjalasele ja märkmiku lehtedele kirjutad meile, kui wajame nõuannet."

Peale annetuste üleandmist liikus rongikäik Narwa jaama, kuhu oli kogunenud umbes 1000 inimest.

Kuni rongi wäljumiseni seisid wabadussõjalased riwistatult jaamaesisel.

Tõrwikute walgusel wahetati lahkujaga wiimaseid sõnu, kuna orkester kandis ette palasid.

Lõpuks mängis orkester marssi ja wabadussõjalaste elagu hüüete saatel wäljus rong jaamast.

Kaks wabasurma.

Enesetapp Krediit Panga Narwa osakonnas.

Sõdur laskis omale postil olles kuuli suhu.

31. aug. kella 2 paiku päewal läks wabasurma Krediit Panga Narwa osakonna ruumides sama panga pearaamatupidaja 32-a. Ella Alamaa-Martinson. Enesetapp on toimunud päraast töötundide lõppu pangas. Enesetapmise põhjuste selgitamiseks alustati juurdlust.

Pr. A.-M. teenis pangas juba hulk aastaid. Ta on Narwa Ühispanga kassapidaja tütar ja abiellus umbes 2 kuud tagasi Tallinna Töölisteaatri näitleja Alamaaga, kes hiljuti sõitis Tallinnasse teenistuskohale. Kuulu järele noore abielupaari wahekord oli kõige parem.

Enesetapmise kawatsusest pr. A.-M. waremalt kellelegi midagi ei kõnelnud. Ta tuli kolmapäewal tööle harilikul ajal. Päewal olnud weidi närwiline, kuid sellele ei teatud pöörda tähele. Enne töö lõppu pangas ta lahkus ja hiljem leiti surnult kõrwalruumis.

Enesetapja jättis maha kirja, mille sisu ametiwõimud weel ei ole awaldanud. Pr. A.-M.-i tunti korraliku ja kohusetruu ametnikuna kes oma tööga tuli toime eeskujuliselt.

Kesknädala õhtul toimetatud pangaraamatute rewideerimisel selgus, et kõik on kõige paremas korras ja enesetapmise põhjused seega ei ole ametalalised.

Wahipostil olewa sõduri enesetapmine.

Öösl wastu neljapäewa kl. 1 lasi enesele Narwa lähedal Olgino mõisas 4. pat. reamees Elmar Kaasik postil olles wintpüssist kuuli suhu. Surm oli silmapilkne. Püssipäästiku oli ta lahti wõtnud täägiga. Enesetapmise põhjuseks oletatakse kartust karistuse eest, sest ta oli hiljuti teime pannud kaks wargust.

Asutage õpilaste kooperatiiwe!

Ühistegelise liidu juure tuuakse wastaw toimkond.

Õppewahendite kättesaadawamaks tegemise otstarbel on asutatud üle 100 koolis õpilaste kooperatiiwid, misugused töötawad õpilaste ja õpetajate juhtimisel. Peamiselt on need koop. töötamas keskkoolides ja suurematel 6 kl. algkoolides.

Kooperatiiwid muretsewad õppewahendid suurematelt kirjastusäridelt ja ühistegelistelt ettewõtetelt ning müüwad need õpilastele edasi wõimalikult wäheste wahetalituskuludega. Ülejääk kasutatakse õpilaste ühisalgatuste läbiwiimiseks ja ostukasude jagamiseks. Sarnase tegewuse juures on koop. koolielus suur kaswatuslik tähendus ja sellelt seisukohalt leiawad nad paljude kaswatustegelaste poolt hindamist.

Tallinna koolide juhatajate nõupidamisel, mis peeti Eesti Ühistegelise Liidu algatusel, asuti seisukohale, et õpilaste kooperatiiwide asutamine on praegusel ajal eriti soowitaw kokkuhoiu ja kaswatustöö seisukohalt. Eriti wajalised on need maal asuwates koolides. Et see töö areneks ühtlaselt, seks soowitati Ühistegelise Liidu juure ellu kutsuda õpilaste kooperatiiwide kesktoimkond, mis koosneks asjahuwilistest õpetajatest, õpetajate liidu, koolinõunikkude ühingu ning wastawate ühistegeliste keskasutuste esindajaist. Nii wõib arwata, et edaspidi õpilaste koop. tegewus weelgi laieneb. Õpilaste koop. põhikirjad ja asjaajamise juhtnöörid on ilmunud ühistegelise Liidu kirjastusel.

Sportlik ringvaade

WSR karika wõitis TJK.

Kolmapäewa õhtul kohtasid WSR karikamängude lõppwõistlusel NMKü Kreenholmi osak. ja Hokeyklubi II jalgpallimeeskonnad.

Wõistlus kujunes ootamatult tasawägiseks ja huwipakkuwaks. Esimesel poolajal ei suutnud kumbki pool pääseda wärawa löömise teel juhtimisele. Poolaeg lõppes 0:0. Teisel poolajal õnnestus Hokeyklubil wärawaaluses suminas „torgata" pall NMKü wõrku ja pääseda seega ka juhtimisele. Nüüd järgnes aga NMKü poolt sarnane press wastase wärawale, et Hokeyklubi harwa pääses üle keskjoone. Kuid Kreenholmi poistel ei olnud õnne; pall löödi kas wärawawahile otse sülle, posti, wõi läheda maa pealt mööda. Isegi kaks 11 mtr. karistuslööki oli NMKü-l kasutada. üks löödi mööda, teine aga wastu nurgaposti. Mäng lõppes 1:0 Hokeyklubi eduks.

Seega omandas WSR-i rändkarika teistkordselt Hokeyklubi. Tal jääb seda kaitsta weel üks aasta.

Kalewi- ja linawabriku koondus wõitis „Lindat" 11:1.

Neljapäewal, 1. sept. kohtasid Narwa-TJK spordiwäljal, linawabrikus, jalgpallis kalewi- ja linawabriku koondatud meeskond ja spordiklubi „Linda" jalgpalli-mehed. Wõistlus algas linawabrik—kalewlaste ülekaaluga. Kohe peale palli sentrist wäljalöömist oli pall warsti „Linda" wõrgus Terwe poolaeg juhtisid mängu koonduse mehed. Tulemus poolaja lõpul oli 4:1. Linawabrik—kalewi koonduse kasuks.

Wiimasel poolajal läks lindalastel asi weel täbaramaks. Järjest suurenewa innuga tungisid koonduse mehed peale. Lindalased püüdsid teha, mis wõisid, kuid koonduse liig suure üleoleku tõttu ei saanud nad linawabrik-kalewlaste 5 wärawa wastu ühtegi. Mäng lõppes 11:1 Linawabrik-Kalewi koondatud meeskonna kasuks.

Sõpruswõistlused Kooliplatsil.

Läinud reedel peeti Kooliplatsil sõpruswõistlused wõrkpallis ühisgümnaasiumi ja ÜENÜ R.-Peetri osakonna segakomandode wahel, kusjuures wõistlused lõppesid ühisgümnaasiumi kasuks 7:1.

ÜENÜ NPO — „Wõitleja" II.

Reedel 2. sept. kell 1/2 6 õhtul kohtawad jalgpallis linnaspordiwäljal ÜENÜ NPO ja „Wõitleja" II meeskonnad.

„Linda" korraldab kontsert-balli.

Hiljuti Narwa asutatud uus spordiklubi „Linda" teotseb õige aktiiwselt. Peale jalgpalli meeskonna asutamist kawatseb „Linda" asuda ka naisringi loomisele ja kergejõustiku abinõude muretsemisele.

Käesolewa nädala laupäewal, 3. sp. korraldab „Linda", kalewiwabriku rahwamaja saalis kontsert-balli. Ball on mõeldud eriti „weekendi" heatuju tõstmiseks, kuna seal kantakse ette koomilisi naljapalasid ja muud lõbusat. Kontsert-ballile sissepääs on 25 senti ja algus kell 9 õhtul.

Sügise-tujud kuurordis.

Hiljutise tormi tõttu on Narwa-Jõesuu rannale meri uhtunud muda ja mitmesugust prahti, millega plaash kaetud 20—30 meetri laiuselt.

*

Kuigi Narwa-Jõesuus weel umbes 250 suwitajat pole siiski suwitajaid enam mererannas ega parkides jalutamas. Sügisesed suwitajad on jalutamiskohaks walinud peamiselt kuursaalitaguse metsa, kus rohkesti korjatakse seeni.

—

Narwa-Jõesuu tuletõrjeühing 35-aastane.

4. septembril pühitseb Narwa-Jõesuu Wabatahtlik Tuletõrjeühing oma 35 a. tegewuse juubelit. Juubelipäewa pühitsemise kawa on järgmine: kell 2 päewal peetakse jumalateenistus eesti ja wene keeles, millele järgneb aktus. Aktusel on hoolsusmärkide wäljaandmine ja lipuwardasse naelte löömine. Peale seda korraldatakse rongikäik muusika saatel Turuplatsilt Jahtklubi ruumi kooswiibimisele ja pidusöögile. Juubelipäewast osawõtma on palutud ka teiste seltside esindajaid.

Tuletõrjele lubati korjandust.

Kohtu- ja siseministeeriumi pooli lubati üleriikliku tuletõrje liidu juhatusele tuletõrje abinõude muretsemiseks wabriigi piirides korraldada karbi-korjandust 10. ja 11. septembril ning 4 kuni 11 septembrini korjanduslehtedega korjandust. Korjanduse eest on wastutawad kohapealsete ühingute esimehed.

Hobune kihutas rongiga wõidu!

30. aug. kella 18.30 ajal, kui segarong nr. 199 Auwere jaamast wäljus Narwa poole, pääses kõiest lahti wäljasõidu pöörangu lähedal karjamaal olew hobune ja hakkas rongi kõrwal, rongi liikumise sihis edasi jooksma. Wõiduajamisel jooksis hobune raudteele weduri ette ja kihutas sarnaselt edasi umbes kaks kilomeetrit, siis alles märkas teelt kõrwale pöörata. Hobuse omanikuks osutus Auweres elutsew Sepa nimeline pagar.

Kohtla-Järwel awatakse Kalewlaste Malewa mälestussammas.

11. sept. toimub K-Järwel Wabadussõjas langenute Kalewi malewlaste mälestussamba awamine. Awamistalitusest osawõtmiseks on nõusoleku annud ka riigiwanem ja kaitseminister.

Narwa Pimeaia kontserdid

algawad laupäewast, 3. sept. kell 7 õht.

Tallinlase kallis pummelung.

Narwa kriminaalpolitseile teatas Tallinnas elutsew Iwan Ignatjew, et neljapäewa öösel on temalt warastatud 150 krooni raha. Mees seletab, et ta wiibinud Jaanilinnas asuwas kõrtsis „Naroowas", kus pummeldanud. Peagi aga seltsis temaga awalik naisterahwas Marie Bogdanowa, kellega jatkati ühiselt joomingut. Öösel minnud magama. Hommikul ärgates ega leidis mees, et tema raha 150 krooni on ära auranud. Warguses kahtlustab ta oma seltsilist Bogdanowat. Kriminaalpolitsei asus warguselugu selgitama.

—

Märatseja Lilienbachis.

Neljapäewal juhtus Narwa wallas Lilienbachi asunduses omapärane lugu. Umbes kella 2 paigu talwel tormas Olga Wagonõwi tallu sisse keegi tundmatu meesterahwas, kes asus kohe mürgeldama ja esemeid lõhkuma. Ta purustas aknad ja lõhkus majakraami. Kuigi perenaine palus meest heaga lahkuda, ei pööranud wiimane sellele mingit tähelepanu. Samal silmapilgul sõitis hoowiwärawast sisse talu karjane. Niipea kui mürgeldaja poisst silmas, tormas ta selle juure, kiskus wiimase käest hobuse ja tahtis sellega minema sõita. Perenaisel aga läks korda meest wankrilt maha tõugata, mille järele see põgenes.

Politseil läks korda kohe mürgeldajat tabada. See tulnud nimelt ametnikele teel wastu. Julgeks meheks osutus Nikolai Pugar, kes wõetakse nüüd wastutusele.

Wend pussitas wenda.

Neljapäewal umbes kella 3 paigu päewal pussitas Narwa lähedal Wepskülas elutsew Rudolf Jääger oma wenda Aleksandert, lüües sellele raske haawa külge.

Mõlemad wennad olid parajasti teel koju Narwast, kus nad pummeldasid üheskoos. Wepsküla sillal läksid mehed millegipärast tülli. Rudolf haaras wõölt pussi, millega löi wennale küljekontide wahele. Peale selle peksis ta Aleksanderil hambad suust wälja. Selle järele lahkus Rudolf, kuna haawatud wend jäi teele lamama. Kohalikud elanikud toimetasid haawatu Narwa haigemajja, kus arstid tunnistasid selle haawad rasketeks.

Kriminaalpolitsei asus asja selgitama.

Rakwere-Paide rahukogu Narwas.

1. sept. algasid Narwas Rakwere-Paide rahukogu 2. astme kohtuistungid, mis kestawad kuni 9. septembrini. Tsiwiilasjades mõistawad kohut rahukogu alalised liikmed Puusepp ja Pallop ning üks kohalik rahukohtunik.

Narwas tabati kaks wargapoissi.

Neljapäewa öösel tabas Narwa kriminaalpolitsei kaks wargapoissi August Landbergi ja Heinrich Walget, kes olid kaasüüdlasteks Narwa kullasepaäri Tsõmbalowi waateakna tühjendamises. August Landberg on tuntud Tallinna wargapoiss. Ta oli warem tabatud Põltsuga kullasepa waateakna tühjendanud, kuna aga Walge aitas warastatud kraami realiseerida. Mõlemad „nohedad poisid" tabati Narwas asuwast „Tondilossist", mis on üle kogu linna kuulus waraste ja pättide pelgupaigana. Landberg ja Walge tunnistasid end warguses süüdi.

Ühispankade päewa

korraldawad Eesti Ühistegeline Liit ja Eesti Rahwapank 11. septembril k. a. kell 10 Tallinnas. „Estonia" teaatrimaja ruumes. Päewakorras on referaadid ühispankade seisukorra, ühispanganduse terwendamise abinõude ja krediitasutiste seaduse elluwiimisega ühendatud küsimuste üle. Refereerimas on Eesti Rahwapanga direktor A. Kask, M. Käbin ja Krediitasutiste inspektor E. Wendelin.

Kiri toimetusele.

W. a „Alut. Teataja" toimetusele!

Palun järgnewatele ridadele Teie lugupeetud lehes ruumi anda.

„Põhja Kodu" nr 97 ilmus pealkirja all „Ida Alutaguse piimaühingus löödi sõnalahinguid" järgmine mind puudutaw lause: „Senini oli piimaühingu eimees J. Schulbach, kuid tema wastu tõstetud etteheidete tõttu lahkus wiimane päewa enne koosolekut omalt kohalt."

Palun teatawaks wõtta:

1., et mina haiglase oleku tõttu mainitud koosolekult puudusin ja sellepärast nimetatud etteheiteid kuulda, ega oma kohalt lahkuda ei wõinud ja 2., et mina ühingu juhatuse esimehe kohalt kaks päewa waremini lahkusin, milleks põhjust andis samal päewal peetud juhatuse koosolekul uhe põhimõttelise küsimuse otsustamisel hääletamise tulemus, — mida mina õigeks tunnistada ei wõi.

Suurima lugupidamisega

J. Schulbach.

Merikülas, 31. aug 1932. a.

— —

Noored! Rahwaülikool kutsub teid kultuuri nimel.

Kirjutanud G. Puu, Eesti Haridusliidu instruktor.

Kahlemata leidub ka tänawu meie algkooli lõpetanute peres neid noori, kes enne lõplikku eluareenile asumist tahaks meeleldi läbi teha ka kuuekuise elukooli kursuse mõnes maa rahwaülikoolis, kuid keda takistawad selles majanduslikud raskused. Olgugi, et eelseiswal õppeaastal maksab seesugusels õppeasutistes õppimine ühes ülalpidamise ning korteriga kokku ainult 72 krooni, on ometi see siiski summa, milline käepärast juhtub olema wast ehk wäga wäheseil õpihimulistel, 16—18 eluaastais noortelmeestel ja neidudel. Sellepärast ei ole minu arwates sugugi liigne näidata mõningaid teid, mille kaudu wõidakse saada üle ainelisist takistusist pääsuks rahwaülikooli.

Üheks radikaalsemaks ofutub kahtlemata omaabi. Tunnen külapoisse ja tüdrukuid, kes on imekspanemisewäärse järjekindluse ning uskmata wisadusega koguni pikema ajawahemiku kestel poetanud sent sendi kõrwale korjanduse-laekasse, et kord tulewikus osta selle sisuga omale jalgratta, mille hind 120—150 krooni. Kas walmistaks rahwaülikooli sisseastuda soowijaile noortele üle ääsemata raskusi poole wähema summa kogumine? Wististi mitte.

Alates rahakogumisega kohe peale algkooli lõpetamist 14—15 aastases elueas, tarwitseb panna laekasse iga kuu ainult kaks krooni, et soetada kolme aasta wältel kapital, mis wõimaldab 17—18 aastaselt waba pääsu rahwaülikooli. 24 krooni aastas kõrwale panna ei ole wist küll eriliselt suur wägitegu. Mõni suitsetamata jäänud paberos ning wahele jäetud tantsuõhtu annawad liialduseta isegi juba 50% kogutawast kapitalist.

Korjanduse summat ei ole muidugi soowitaw kodus hoida, kus nõrkuse tundidel seda wõib ähwardada hädaoht — äratarwitatud saada. Palju otstarbekohasem on kogutud raha aegajalt panka hoiule wiia, kus see protsente kandes annab kapitali omanikule weel wõimaluse ka prii sõitu saada kodust Kunda või Rawilasse, kus asuwad meie maa rahwaülikoolid — ning tagasi.

Sellasel rahakorjamise wiisil on see hea külg, et õpetahinoort aegsasti omal jõul edasi püüdma ning tulewikku hindama, mis on eriti tähtis praegusel ajal, kus kõikjal kohtad ainult teiste abile lootwaid, olewikule elawaid ühepäewainimesi.

Teise teena wõiks mainida seltskonna kaasabi. Teatawasti õpetatakse meie maa rahwaülikoolides muude õppeainete hulgas ka mees- ja naiskäsitööd. Wilunud eriteadlaste juhatusel walmistawad õpilased wäga mitmesuguseid maja-tarbeid ja -ehteid, millised langewad kursuse lõpul nende pärisomanduseks. Läinud aastal oli üks noormees Wirumaa Rahwaülikoolis omale walmistanud wäga kena riietekapi ning üsna näguse sohwa, milliste rahalist wäärtust 100 krooni peale wõis hinnata. Kui arwestada materjali eest 20 krooni maha, siis jäi ikkagi 80 krooni puhast tulu, misugune summa ületab isegi õppemaksukulu.

Sel puhul meenub mulle meie seltsitegelaste hädaldamisi, et maal ei leiduwat korralikke meistreid, kes wõiksid walmistada seltsi ruumide sisustamiseks wajalikumööblit. Soowitaksin siin maaorganisatsioonidele samuti ka wallaomawalitsustele määrata toetust — stipendiumi — mõnele agaramale kohalikule noorele kas või tingimusel, et wiimane walmistaks toetuse andjale nende omawahel sõlmitud lepingus ettenähtud mööbli, või oleks teatud aeg — aasta või kaks — tasuta awaliku raamatukogu juhataja. Wiimane ülesanne ei tohiks rahwaülikooli lõpetanule olla mingil tingimusel üle jõu käiw, kuna neis õppeasutistes käsitatakse ka raamatukogundust ning märksa laiemas ulatuses, kui seda pakuwad siin ja seal korraldatud lühiajalised raamatukoguhoidjate ettewalmistamise kursused. Nii wõib selts või wald saada omale eeskujulikuma raamatukoguhoidja, kes ei oska soetada mitte ainult head kirjandust raamatukokku, waid wõib walmistada ka nõuetekohase kapi, mis kaitseb seda head kirjandust tolmu ning muude kahjurite eest. Et ümbruskond sel teel weel

uue seltsitegelase juure saab,

kelledest õeldakse maal kõikjal suur puudus olewat, on wist küll kõigile ilma erilise allakriipsutamisetagi selge.

Mõned tulewad nüüd wabandama rahapuudusega, kuid selleks saadakse hea tahtmise juures üle. Toetust anda soowiw organisatsioon korraldab stipendiaadi heaks ühe korraliku eeskawaga peo ja ta wõib kindel olla, et see ettewõte tasub ennast kindlasti paremini tulewikus ära, kui peo korraldamine miljoneid maksma hiigelrahwamaja püstitamiseks, milline peale walmimist kas päris tühjalt seisab või paremal juhtumisel ainult kord aastas — 24. weebruaril kasutamist leiab.

Kuulutage „Alut Teat."

Narva arstid.

Dr. U. Lebedev
Sugu- ja nahahaigused. „Diathermia" „Kõrgustiku päike" „Sollux".
Wastuwõtt kl. 10—1 ja kl. 4—7.
Wabaduse tän. 29. Rumjetsewin majas, kõnetr. nr. 208.

Tagasi jõudnud
Dr. Kerberg
Nina-, kõrva-, kurgu-, sise- ja kopsuhaigused.
Wastuwõtmine igapäev kella 1 — 2 ja 6 — 7¼.
Salme tän. 2 Tuisu majas.

Dr. U. Plath
Eriala: Haawa-, nina-, kurgu- ja kõrvahaigused.
Erahaigede wastuwõtmine Kalevi wabriku haigemajas 11 — ½12 ja 6 — 7.

Elan nüüd
Salme t. 2 (Tuisu majas)
Dr.
Ilse Ugam-Põder
Naishaiguste eriarst.
Wastuwõtt kl. ½9 — ½10 ja kl. 3—5 p. l. Telef. 317.

Dr. A. Striž
Sugu- ja nahahaigused
Wastuwõtmine igal äripäewal hommikul kella 8—9 ja õhtul kella 5—8.
Pühapäewil kella 12—1.
Walge tänaw nr 5

Dr. C. Becker
Telefon 195.
Erahaigete wastuwõtmine Kreenholmi haigemajas iga päew kl. 12—1 ja 5—6.
Dr. A. Kress'i korteris (Suur tän. 20) teisipäewal ja reedel kl. 7—8.

K.-Järwel
müüwad kõik suuremad kauplused „Alutaguse Teataja" üksiknumbreid.

Mina oma ärajooksnud naise
Luise Madissoni
(sünd. Karu Tiido t.)
wõlgade ja tegude eest ei wastuta.
Joh. Madisson.

Dr. Adele Väisänen
Naiste- ja lastehaigused.
Wastuwõtmine iga päew kl. 10—12 4—6.
Hermanni tän. 15.

Wastuwõtmine igal äripäewal 10—1 ja 5—7
Pühapäewal 10—11.
Dr. Kress
Sise (Kops. süda, jne.) laste ja suguhaigused.
Elektri rav. Kab. Diathermia Sollux. Kõrgustiku-päikene.
Suur tän. 20 Telef. 212.

Tagasi jõudnud
Dr. V. Kärk
Sise-kopsu-südame haigused.
Wast. kella 12—1 -a 5—7.

Hambaarst
E. Ekimoff-Kärk
Wastuw. k. 10—1 ja ½4—6.
Rüütli tän. 18
Luchsingeri maja.

Dr. W. Jakowlew.
Westerwalli 27, Peetri kiriku wastas.
Laste- ja naistehaigused.
Wastuwõtt igal äripäewal kella 3—5 ja 7—8; pühapäewiti kella 12—1.

Dr. Maria Heinrichsen-Kuusin
Nais-, sugu- ja sisehaigused.
Wastuwõtmine
Joala tän. 19, Sinka majas
iga päew kella 11—1 ja 5—7.

Tagasi tulnud
Hambaarst
S. Kasikov:
Wastuwõtt kella 11—1 p. l.
„ 3—6 „ „
Suur tän. 10.

Odawalt müüa
metsamaatükk
Wiiwikonnas, Waiwara wallas,
kultuur heinamaa ja segapuumetsaga wäga sünnis talu suurendamiseks, ehk, kes maaga oma kapitali kiudlustada tahab. Teat. saab
Joh Palm,
Tallinna tän. 39.
RAKWERE.

Majade ja muude varanduste edasikindlustamisel pöörake K./s.
„EESTI"
esindaja poole Jõhvis, kus preemiamaksudega Teile wastu tullakse.
Rakvere tän. 7-a.
„Eesti" on eesti meeste oma selts.

Raudteesõidu plaan.
Narva — Tapa — Tallinn.

Väljasõit jaamadest	Õhtune reisirong	Hommikune kiirrong	Sega (piima) rong	Lõunane kiirrong
Narvast	22.30	4.40	7.50	14.15
Soldinost	22.43	4.51	8.11	14.24
Auverest	22.57	5.02	8.32	14.34
Vaivarast	23.12	5.13	8.56	14.44
Orult	23.27	5.25	9.16	14.55
Jõhvi alevist	23.52	5.45	ei peatu	15.11
Kohtlast	0.16	6.01	10.34	15.37
Sondast	0.59	6.32	11.58	15.57
Rakverest	1.45	7.12	13.45	16.31
Tapalt	2.52	7.54	18.35	17.19
Jõuab Tallinna	6.00	9.39	22.24	19.00

Tapalt — Tartu

Väljub Tallinn.	23.30	8.50	—	17.35
Tapalt	2.45	10.55	—	19.30
Tamsalust	3.25	11.17	—	19.48
Jõgevast	5.01	12.17	—	20.47
Jõuab Tartu	6.13	13.10	—	21.40

Tšekiraamatuid, peopileteid ja müürikuulutusi
rullu ja kiiresti valmistab
O/ü. Narva Kirjastusühisuse trükikoda
Narwas, Salme tän. 5,
Telef. 34.
Esitus Jõhvis, Rakvere t. 7-a.

A. Kotschnev'i aurulaevandus
Narva-Narva-Jõesuu
Aurulaeva sõiduplaan **23. augustist 1932. a.** (kuni muutmiseni).

Äripäevadel **Narva-Jõesuust** kell 6.45 homm. „ 12.45 päeval. „ 5.10 „ „ 8.30*) õhtul.

Narvast: kell 11.40 homm. „ 3.30 päeval. „ 6.15 õhtul. „ 9.40*) „

*) ainult 23., 24., 25. ja 26. aug.

Pühapäev ja pühadel.

Narva-Jõesuust: kell 7,30 homm. „ 10.— „ „ 4.30 päev. „ 7.— õhtul.

Narvast: kell 8,45 homm „ 11.15 päeval „ 5.40 „ „ 8.10 õhtul.

Sõiduhind: I kl. 40 sn., II kl. 25 sn., sõjaväelased liitrite ettenäitamisel: I kl. 20 sn., II kl., 13 sn., lapsed ja kooliõpilased (kooliaja kestvusel) I kl. 20 sn., II kl. 10 sn Narva—Tõrwala (Smolka) I kl. 30 sn., II kl. 20 sn. Narva—Riigi: I kl 25 sn., II kl. 15 sn. Narwa-Jõesuu — Jaht-klubi 10 sn. Kohalikkudele ekskursantidele (mitte wähem kui 20 inimest) hinnaalandus 50 protsenti, sissesõitnud wõõrastele — sõiduhind hinnaalanduseta.
Bagaash 10 kg 12 sn. Koerad ja jalgrattad à 10 sn

Aurulaewandus
A.-S. „Peipsi"
sügisene sõiduplaan 1932.
(kuni muutmiseni).

a.-l. „WOITJA"*)
Kulgult Wasknarwa:
Igal teisipäewal, neljapäewal ja laupäewal alates:
1. sept. kell 13.—
1. okt. „ 11.30
21. okt. „ 10.30
21. now. „ 10.—
Wasknarwast Kulgule:
Igal kesknädalal ja reedel alates:
1. sept. kell 5.—
1. okt. „ 6.—
21. okt. „ 7.—
21. now. „ 7.15
Igal pühapäewal kell 14 ja alates:
1. okt. kell 12.—
15. now. „ 11.—

a.-l. „KOIT"*)
Kulgult Wasknarwa:
Igal esmaspäewal, kesknädalal ja reedel alates:
1. sept. kell 13.—
1. okt. „ 11.30
21. okt. „ 10.30
21. now „ 10.—
Igal pühapäewal kell 9.
Wasknarwast Kulgule:
Igal esmaspäewal, teisipäewal, neljapäewal ja laupäewal alates:
1. sept. kell 5.—
1. okt. „ 6—
21. okt „ 7.—
21. now. „ 7.15

*) Alates 1-st oktoobrist aurulaew „Koit" esmaspäewadel ja reedel sõitab Kulguit Omutisse kell 2 päewal, Omutist tagasi Kulgule teisipäewadel ja laupäewadel kell 5 hommiku
Juhatusel on õigus tarbekorral sõiduplaanis täheudatud laewa asetada teise laewaga.
JUHATUS.

Üld- kui ka harilikke
WOLIKIRJU
adwokaatidele ja notaritele
soowitab
O.-ü. „Narwa Kirjastusühisus"
Narwas, Salme t. 5.

Puhtaid nartse
masinate puhastamiseks ostab
„Põhja Kodu" trükikoda
Narwas, Salme tän. 5.

Wastutav toimetaja V. Mustel. O.-ü. „Narwa Kirjastusühisuse" trükk. Wäljaandja: O.-ü. „Narwa Kirjastusühisus"